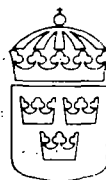

Socialutskottets betänkande

1988/89:SoU20

Anslag till Socialt behandlingsarbete m.m.

1988/89
SoU20

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens förslag till medelsanvisningar till Socialt behandlingsarbete, alkohol- och narkotikapolitik, punkterna H1–H4: Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN, Bidrag till missbrukarvård m.m., Bidrag till organisationer samt Utvecklings- och försöksverksamhet. I anslutning härtill behandlas ett antal motionsyrkanden.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till medelsanvisningar.

Med anledning av motioner (fp och vpk) föreslår utskottet att regeringen ges till känna vad utskottet anfört om utvärdering av kvinnojourernas verksamhet. Vidare föreslår utskottet med anledning av motioner (s, m, fp och vpk) att regeringen ges till känna vad utskottet anfört om anslaget till organisationer som bedriver rehabiliteringsarbete.

Övriga motionsyrkanden avstyrks.

Mot utskottets ställningstagande beträffande anslaget till organisationer som bedriver rehabiliteringsarbete reserverar sig utskottets s-ledamöter. Utskottets c- och mp-ledamöter reserverar sig gemensamt till förmån för en motion (c.s.fp.m) angående Föreningen fruktdrycker. Till förmån för ett motionsyrkande om beräkning av medel för ny anslagspost till kvinnojourer reserverar sig vpk- och mp-ledamöterna gemensamt. C-ledamöterna reserverar sig till förmån för ett motionsförslag om beräkning av medel för tillskapande av drogfria ungdomsmiljöer. Vidare reserverar sig vpk-ledamöten mot utskottets ställningstagande beträffande prostitution och mp-ledamöten mot utskottets ställningstagande beträffande stöd till drogförebyggande arbete genom folkrörelserna.

FEMTE HUVUDTITELN

Proposition 1988/89:100 bil. 7

Regeringen har under punkterna H1–H4 (s. 154–162) föreslagit att riksdagen för budgetåret 1989/90 anvisar

H 1 till Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN, ett reservationsanslag på 7 814 000 kr.

H 2 till Bidrag till missbrukarvård m.m. ett förslagsanslag på 860 000 000 kr. 1988/89:SoU20

H 3 till Bidrag till organisationer ett reservationsanslag på 55 015 000 kr.

H 4 till Utvecklings- och försöksverksamhet ett reservationsanslag på 32 276 000 kr.

Motioner

1988/89:So201 av Karin Israelsson (c) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag till vård och skuldsanering av spelberoende.

1988/89:So207 av Sten Svensson m.fl. (m) vari yrkas

4. att riksdagen vid behandlingen av proposition 1988/89:100, bilaga 7, anslaget H 3 Bidrag till organisationer, för budgetåret 1989/90 anvisar 70 015 000 kr. samt att den i förhållande till regeringens förslag med 15 000 000 kr. sålunda beslutade förhöjningen skall tillföras fördelningsposten "Bidrag till organisationer som bedriver rehabiliteringsarbete".

1988/89:So217 av Anita Stenberg m.fl. (mp) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att stödet till folkrorelsernas arbete för att förebygga narkotikamissbruket bör ökas.

1988/89:So227 av Gudrun Schyman (vpk) vari yrkas att riksdagen till KALV-organisationerna, punkt 4, för budgetåret 1989/90, anslår 2 488 000 kr. utöver vad regeringen föreslagit eller således 57 503 000 kr. för bidrag till organisationer.

1988/89:So234 av Margareta Persson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär att sociala insatser för de prostituerade måste intensifieras.

1988/89:So253 av Olof Johansson m.fl. (c) vari yrkas

2. att riksdagen till H 3. Bidrag till organisationer anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 10 milj.kr. förhöjt reservationsanslag om 65 015 000 kr. för utvecklade möjligheter att stimulera tillkomsten av drogfria ungdomsmiljöer.

1988/89:So264 av Karin Israelsson (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att en utredning skall tillsättas som beaktar hela spelmarknaden med tanke på de sociala konsekvenser den medför.

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att spelbolagen aktivt bör arbeta för att begränsa reklam för spel och dobbel samt att en länkrörelse stöds genom anslag från spelverksamheten.

1988/89:So272 av Anders Castberger (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att de medel som ställs till förfogande för insatser på arbetsplatsen uttryckligen också skall stå till förfogande för insatser av andra organisationer än de som finns företrädade som fackliga organisationer på arbetsplatsen.

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att av de medel som i dag disponeras för missbruksvård minst 30 % skall avdelas för att avses utnyttjas av kommuner, landsting och folkrorelser för tidig upptäckt och tidiga insatser (primär prevention).

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen 1988/89:SoU20 anförts om förhandlingsuppdrag gällande Kommun- och Landstingsförbundens satsningar på av frivilliga organisationer förda projekt.

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att det allmänt drog förebyggande arbete som sker genom folkrörelser och kommuner och till vilket socialstyrelsen fördelar medel, genom omDisposition skall förstärkas.

1988/89:So285 av Barbro Westerholm (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna om behovet av ökade grundanslag till frivilligorganisationer i kampen mot narkotika.

1988/89:So292 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär att socialstyrelsen får i uppdrag att kartlägga kommunernas nuvarande och planerade stöd till kvinnohus/jourer.

2. att riksdagen till H 3 Bidrag till organisationer (Bil. 7 Socialdepartementet) för budgetåret 1989/90 anslår 1 000 000 kr. utöver vad regeringen föreslagit till kvinnohus/jourer.

1988/89:So295 av Björn Ericson m.fl. (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om bidrag till vissa riksorganisationer.

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av medverkan till att kommuner med låg skattekraft och med därmed sammanhängande större sociala problem får bättre möjligheter att stödja organisationers sociala frivilliga insatser i enlighet med socialtjänstens mål.

1988/89:So302 av Ingrid Ronne-Björkqvist m.fl. (fp) vari yrkas

2. att riksdagen hos regeringen begär att 2 milj.kr. ur anslaget H 2 Bidrag till missbrukarvård m.m. öronmärks för stöd till kvinnojourernas verksamhet i enlighet med vad som anförts i motionen.

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en utvärdering av kvinno- och mansjourernas verksamhet.

1988/89:So316 av Gunhild Bolander m.fl. (c.s,fp,m) vari yrkas att riksdagen beslutar att Föreningen Fruktdrycker erhåller ett fast organisationsstöd via eget underkonto inom H 3 i socialdepartementets budget.

Utskottet

Bidrag till missbrukarvård

I budgetpropositionen föreslås 860 milj.kr. under anslaget H 2. Bidrag till missbrukarvård m.m.

Från anslaget utgår bidrag till missbrukarvård i enlighet med den överenskommelse mellan staten och de båda kommunförbunden om ett nytt system för statsbidrag till missbrukarvården som riksdagen godkände 1985 (prop. 1984/85:151, SoU 26, rskr. 355). Det nya systemet trädde i kraft den 1 januari 1986 och överenskommelsen gäller t.o.m. år 1989.

Statsbidraget utgår i form av kommunbidrag, platsbidrag och omstruktureringsbidrag.

Kommunbidraget disponeras fritt av kommunerna för olika typer av insatser och till olika verksamheter, bl.a. sådana som drivs av organisationer, stiftelser eller annan huvudman med ideell inriktning. Kommunbidraget fördelas i huvudsak efter det genomsnittliga antalet vård dagar som varje kommun har utnyttjat vid statsbidragsberättigade institutioner under åren 1983 och 1984.

Platsbidrag utgår i huvudsak till de f.d. statliga nykterhetsvårdsanstalterna och ungdomsvårdsskolorna med ett bestämt belopp per plats. Bidraget utgår för att garantera tillgång till vissa institutioner som behövs för vården av de mest utsatta grupperna.

Omstruktureringsbidrag kan utgå till huvudmän för dels statsbidragsberättigade institutioner, dels de f.d. erkända och enskilda nykterhetsvårdsanstalterna. Bidraget utgår med ett fast engångsbelopp per avvecklad plats, om minst fem platser avvecklas vid institution som är berättigad till platsbidrag eller om minst en fjärdedel av antalet platser, dock lägst 10 platser, avvecklas vid en f.d. erkänd eller enskild nykterhetsvårdsanstalt.

Statsbidragen utbetalas av socialstyrelsen efter anmälan av statens förhandlingsnämnd.

För vård av narkotikamissbrukare vid hem för särskilt noggrann tillsyn utgår särskilt driftbidrag med 300 000 kr. per plats. Bidragen beslutas av socialstyrelsen. Som en förutsättning för bidrag gäller att verksamheten uppfyller vissa kvalitativa krav. Inom ramen får 3 milj. kr. disponeras för inte platsbundna bidrag till huvudmännen för verksamheten.

Socialstyrelsen skall årligen efter samråd med Landstingsförbundet och Svenska kommunförbundet till socialdepartementet redovisa en sammanställning och analys av de förändringar som har skett inom missbrukarvården m.m.

I motion So272 av Anders Castberger (fp) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att av de medel som idag disponeras för missbruksvård minst 30 % skall avdelas för att utnyttjas av kommuner, landsting och folkrörelser för tidig upptäckt och tidiga insatser (primär prevention) (*yrkande 2*) samt att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förhandlingsuppdrag gällande Kommun- och Landstingsförbundens satsningar på av frivilliga organisationer förda projekt (*yrkande 3*). Medlen är nu i hög grad disponerade för det tunga vårdarbetet, framhåller motionären, som menar att det i stället är förebyggande arbete och tidiga insatser som måste förstärkas. Regeringen bör vidare, enligt motionären, få i uppdrag att i förhandlingarna om ett nytt bidragssystem framhålla vikten av att Kommun- och Landstingsförbunden avsätter medel till centrala, regionala och lokala satsningar på frivilliga organisationers projekt.

I motion So295 av Björn Ericson m.fl. (s) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av medverkan till att kommuner med låg skattekraft och därmed sammanhängande större sociala problem får bättre möjligheter att stödja organisationers

sociala, frivilliga insatser i enlighet med socialtjänstens mål (*yrkande 2*). Motionärerna påpekar att kommunerna genom socialtjänstlagen fått ett uttalat ansvar att stödja folkrörelser som arbetar i socialtjänstens anda.

Efter ett uppdrag från regeringen har riksrevisionsverket (RRV) i november 1988 redovisat en undersökning av effekterna av nuvarande statsbidragssystem. Inom socialdepartementet pågår för närvarande ett beredningsarbete inför ett nytt bidragssystem fr. o. m. år 1990. En proposition har aviserats till juni i år.

I betänkandet SoU 1987/88:17 (s. 21 f.) behandlade utskottet en motion (fp,c) angående omstrukturering av statsbidraget till missbrukarvård i syfte att överföra resurserna till tidiga insatser. Utskottet noterade att den viktigaste nyheten i de nuvarande reglerna för statsbidrag var att den största delen av statsbidraget numera utgår i form av kommunbidrag, som de enskilda kommunerna fritt kan använda till olika insatser inom missbrukarvården. Syftet bakom denna ordning var att stimulera en utveckling av insatser i öppna former. Utskottet konstaterade vidare att det vid många tidigare tillfällen behandlat frågan om tidig upptäckt och behandling av alkoholproblem och därvid understrukit socialtjänstens ansvar för de verkligt tidiga insatserna. I avvaktan på resultatet av översynen av det nuvarande statsbidragssystemet för missbrukarvården ansåg utskottet inte att riksdagen borde ta något initiativ i enlighet med motionen. Denna avstyrktes. Riksdagen följde utskottet.

Utskottet gör följande bedömning.

Utskottet anser att de ideella organisationerna är en värdefull resurs inom missbrukarvården och ett viktigt komplement till den offentliga vården. Ett nytt statsbidragssystem för missbrukarvården, som skall träda i kraft den 1 januari 1990, är under utarbetande. En proposition från regeringen är aviserad till juni i år. I avvaktan härpå finns det enligt utskottets mening inte skäl för riksdagen att vidta någon åtgärd med anledning av yrkandena i motionerna So272 (fp) yrkande 3 och So295 (s) yrkande 2. Dessa motioner avstyrks sålunda.

Utskottet vidhåller sin tidigare inställning om vikten av tidig upptäckt och behandling för att komma till rätta med alkoholmissbruk. Någon anledning att i avvaktan på propositionen om ett nytt statsbidragssystem för missbrukarvården ta något sådant initiativ som förordas i yrkande 2 i motion So272 (fp) föreligger dock inte. Yrkandet avstyrks därför.

I motion So302 av *Ingrid Ronne-Björkqvist m.fl.* (fp) yrkas att riksdagen hos regeringen begär att 2 milj. kr. ur anslaget H 2. Bidrag till missbrukarvård m.m. öronmärks för stöd till kvinnojourernas verksamhet (*yrkande 2*) samt att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en utvärdering av kvinno- och mansjourernas verksamhet (*yrkande 3*). Kvinnojourerna har, enligt motionärerna, ett stort värde för såväl misshandlade kvinnor som för andra. Vid en ökad satsning på kvinnojourer sker också en minskning av barnmisshandeln. Motionärerna anser det angeläget att kvinnojourernas riksorganisation (ROKS) får ekonomiska möjligheter att

bli en väl fungerande organisation. Det är vidare, enligt motionärerna, angeläget att en utvärdering av kvinno- och mansjourerna kommer till stånd, för att utbyggnaden och inriktningen av jourerna skall kunna anpassas till de reella behoven.

I motion So292 av Lars Werner m.fl. (vpk) yrkas att riksdagen hos regeringen begär att socialstyrelsen får i uppdrag att kartlägga kommunernas nuvarande och planerade stöd till kvinnohus/-jourer (*yrkande 1*). Motionärerna anför att kvinnojournerna existerar under olika villkor i olika kommuner och att många kommuner helt saknar kvinnojour. Det är därför, enligt motionärerna, av stort värde att kartlägga situationen i hela landet.

Av arbetsmarknadsutskottets betänkande AU 1987/88:17 (s. 47) framgår att statliga bidrag till kvinnojournerna och deras riksorganisation, ROKS, utgår dels från socialstyrelsens anslag för Utvecklings- och försöksverksamhet (bil. 7, H 4), dels från anslaget Bidrag till kvinnoorganisationernas centrala verksamhet (civildepartementet, bil. 15). Sammantaget erhöll de 110 kvinnojournerna och deras riksorganisation ca 970 000 kr. för budgetåret 1987/88. De statliga bidragen till kvinnojournerna och deras riksorganisation för innevarande budgetår är i stort sett oförändrade. Utskottet har erfarit att kommunernas och landstingens bidrag till kvinnojournerna varierar mycket.

Av budgetpropositionen (s. 161) framgår att socialstyrelsen anser att nuvarande bidrag till försöksverksamhet med kvinnojourer (under H 4) borde omvandlas till ett organisationsbidrag. Föredragande statsrådet beräknar dock att kvinnojournerna även fortsättningsvis bör få stöd för utvecklings- och försöksverksamhet (s. 162).

Förutom samhällets generella insatser för att stödja familjerna krävs särskilda åtgärder för familjer i utsatta situationer där olika former av våld som kvinnomisshandel, barnmisshandel och sexuella övergrepp mot barn förekommer, framhålls det i propositionen (s. 148 f.). Dessa former av våld utspelas ofta mellan människor som har nära känslomässiga relationer till varandra, vilket gör frågorna komplicerade att arbeta med. Föredragande statsrådet framhåller att kvinnojournernas verksamhet är ett utmärkt exempel på hur ideell verksamhet kan komplettera samhällets insatser.

I betänkandet SoU 1985/86:17 (s. 14 f.) behandlades en motion (vpk) om stöd till kvinnohus. Utskottet konstaterade att någon allmän kartläggning av kvinnohusens verksamhet inte hade gjorts. Enligt utskottets uppfattning fanns det skäl att stödja utvecklings- och försöksverksamhet som syftar till att ge hjälp åt t.ex. misshandlade kvinnor och deras barn och annan liknande social verksamhet. Frågan om sådana bidrag får emellertid prövas från fall till fall med hänsyn till andra aktuella utvecklingsprojekt. Däremot kunde det enligt utskottets uppfattning inte komma i fråga att använda anslaget H 4. Utvecklings- och försöksverksamhet för bidrag till sådan verksamhet hos kvinnohusen som inte kan sägas ha anknytning till socialt behandlingsarbete. Mera permanent stöd kan inte heller ges från anslaget. Sådant stöd får i första hand anses vara en angelägenhet för resp. kommun genom dess socialnämnd, uttalade utskottet. Motionen avstyrktes och riksdagen följde utskottet.

I arbetsmarknadsutskottets ovan nämnda betänkande (AU 1987/88:17, s. 46 f.) behandlades en motion (vpk) om inrättande av en kvinnohusfond.

Utskottet uttalade att det såg positivt på verksamheten vid kvinnohusen. Utskottets beredning hade visat att kvinnojourerna utför ett förtjänstfullt arbete som i stor utsträckning baseras på frivilliga insatser. Utskottet påpekade att riksdagen tidigare under samma riksmöte behandlat en motion om stöd till kvinno- och mansjourer. Riksdagen hade avslagit motionen på förslag av justitieutskottet (JuU 1987/88:6) som dock hade visat förståelse för motionärernas önskemål men ansåg att saken var av sådan natur att den borde beaktas i det regelbundna budget- och beredningsarbetet inom socialdepartementet. Därutöver ansåg justitieutskottet att frågan om ett mer permanent stöd i första hand fick anses vara en angelägenhet för resp. kommun och dess socialnämnd. Arbetsmarknadsutskottet delade justitieutskottets uppfattning att anslagssituationen lämpligen borde beaktas i samband med det allmänna budgetarbetet. Utskottet ville vidare stryka under jämställdhetsaspekterna och att kvinnornas utsatta situation motiverade speciell uppmärksamhet. Utskottet ansåg slutligen att det kunde finnas anledning för berörda departement och myndigheter att närmare studera bakgrunden till de i betänkandet redovisade skillnaderna i anslagsgivningen till kvinno- resp. mansjourer. Motionen avstyrktes. Riksdagen följde utskottet.

Socialutskottet gör följande överväganden.

Utskottet anser att förekomsten av våld inom familjen som tar sig uttryck i misshandel och sexuella övergrepp mot kvinnor och barn, är ett stort och allvarligt problem. Det är i första hand en angelägenhet för kommunen och dess socialtjänst att se till att erforderlig hjälp erbjuds utsatta kvinnor. Enligt utskottets uppfattning kan kvinnojourerna erbjuda ett betydande stöd till kvinnor i olika sammanhang och är ett värdefullt komplement till kommunernas och landstingens verksamhet. Statliga bidrag utgår till kvinnojourerna dels från anslaget H 4. Utvecklings- och försöksverksamhet (bil. 7, socialdepartementet), dels från anslaget H 5. Bidrag till kvinnoorganisationernas centrala verksamhet (bil. 15, civildepartementet). Dessutom erhåller kvinnojourerna kommunala bidrag i varierande utsträckning. En proposition om nytt statsbidragssystem för missbrukarvården är, som tidigare nämnts, aviserad till juni 1989 och kan ha betydelse i sammanhanget. Mot bakgrund av det anförda anser utskottet inte att det finns skäl för riksdagen att biträda yrkande 2 i motion So302 (fp). Utskottet tillstyrker propositionens förslag till medelsanvisning och avstyrker motionen.

Utskottet återkommer i det följande (s. 12) under Bidrag till organisationer till ytterligare ett motionsyrkande (vpk) om stöd till kvinnojourer.

Kvinnjourerna bedriver som nämnts ett värdefullt socialt arbete med att stödja och hjälpa utsatta kvinnor i olika sammanhang. Även mansjourerna gör, enligt utskottets uppfattning, en viktig insats genom att på olika sätt hjälpa män att komma till rätta med sin aggressivitet. Utskottet anser i likhet med motionärerna att en utvärdering av såväl kvinnojourernas som mansjourernas verksamhet bör komma till stånd. Utvärderingen bör omfatta en kartläggning av det stöd som för närvarande utgår till de olika jourerna i landet och vilka insatser som planeras för framtiden. Vad utskottet nu anfört

Bidrag till organisationer

I budgetpropositionen föreslås 55 015 000 kr. under anslaget H 3. Bidrag till organisationer. Till drogförebyggande arbete genom framför allt riksorganisationer och kommuner beräknas för nästa budgetår ca 12,3 milj.kr., varav 4,4 milj.kr. till arbetsmarknadens organisationer för insatser inom området Alkohol och arbetsliv. För bidrag till ungdomsorganisationernas droginformation föreslås 4,9 milj.kr. och till sammanslutningar av f.d. alkoholmissbrukare, till sammanslutningar för stöd och hjälp åt narkotikamissbrukare samt till organisationer som bedriver rehabiliteringsarbete föreslås socialstyrelsen få disponera sammanlagt 14,5 milj.kr. Vidare beräknas för organisationsstöd 15,5 milj.kr. till vissa nykterhetsorganisationer, 383 000 kr. till Nykterhetsrörelsens landsförbund och ca 3,3 milj.kr. till KALV-organisationerna (Länkens kamratförbund, Alkoholproblematikers riksorganisation, Länkarnas riksförbund och Nykterhetsorganisationen Verdandi). För bidrag till organisationer som arbetar för utsatta barn och familjer beräknas 1 milj.kr. och för bidrag till de homosexuella organisationer beräknas likaså 1 milj.kr. Som startbidrag för LP-stiftelsens familjevårdsinstitution för alkohol- och narkotikamissbrukare, Hällnåshemmet, föreslås en engångsanvisning om 2 milj.kr.

I motion So217 av Anita Stenberg m.fl. (mp) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att stödet till folkrörelsernas arbete för att förebygga narkotikamissbruket bör öka (yrkande 2). Motionärerna hänvisar till att ett nytt heroinpreparat har kommit in på den svenska narkotikamarknaden och anför att det är viktigt att även folkrörelserna får möjligheter att engagera sig i samhällsarbetet med att förebygga narkotikamissbruk.

I motion So272 av Anders Castberger (fp) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att de medel som ställs till förfogande för insatser på arbetsplatsen uttryckligen också skall stå till förfogande för insatser av andra organisationer än de som finns företrädade som fackliga organisationer på arbetsplatsen (yrkande 1) samt att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att det allmänt drogförebyggande arbete som sker genom folkrörelser och kommuner och till vilket socialstyrelsen fördelar medel, genom omdisponering skall förstärkas (yrkande 4). Motionären anför bl.a. att bidragsreglerna utestänger andra organisationer än de fackliga från förebyggande arbete på arbetsplatserna.

I betänkandet SoU 1986/87:22 (s. 20) behandlade utskottet en motion (c) vari hemställdes att stödet till nykterhetsrörelsen skulle höjas. Utskottet anförde följande.

Utskottet vill understryka att nykterhetsrörelsen gör en stor och värdefull insats i kampen mot drogmisbruket. Även i budgetpropositionen framhålls att folkrörelserna och organisationslivet är centrala då det gäller förebyggande insatser för att försöka förhindra alla former av drogmisbruk. En viss höjning av organisationsstödet föreslås också i propositionen, liksom av

stödet till sammanslutningar och organisationer som ägnar sig åt rehabilitering av missbrukare.

Utskottet ansåg sig mot bakgrund av det anförda inte kunna förorda ytterligare höjning av det centrala stödet till nykterhetsrörelsen för kommande budgetår. Motionen avstyrktes. Riksdagen följde utskottet.

I årets budgetproposition (s. 159) anføres att folkrörelser, barn- och ungdomsorganisationer samt övriga organisationer är en viktig resurs i samhällets drogförebyggande arbete. Vidare anføres att regeringen har beslutat att intensifiera det drogförebyggande arbetet genom en särskild aktion mot droger. Folkrörelseengagemanget skall, enligt föredragande statsrådet, finnas i centrum för aktionen men dessutom skall ansvariga myndigheter delta i arbetet.

Utskottet gör följande bedömning.

Utskottet vill på nytt framhålla att det drogförebyggande arbetet är av stor vikt och att folkrörelserna och de ideella organisationerna bedriver ett mycket värdefullt arbete när det gäller att förebygga uppkomsten av missbruksproblem. Utskottet ser därför positivt på att folkrörelsernas verksamhet står i centrum för den aktion mot droger som regeringen nu har beslutat.

Som framgått ovan fördelar socialstyrelsen medel för drogförebyggande verksamhet till bl.a. arbetsmarknadens organisationer, till andra riksorganisationer och till kommuner som genomför lokala projekt. För bidrag till arbetsmarknadens organisationer beräknas i budgetpropositionen ca 4,4 milj.kr. Till övriga riksorganisationer och kommuner beräknas 7,9 milj.kr. Enligt utskottets uppfattning finns det för närvarande inte anledning för riksdagen att ta något sådant initiativ som begärs i motionerna So217 (mp) yrkande 2 och So272 (fp) yrkande 4. Dessa avstyrks följaktligen.

Utskottet anser att även andra organisationer än arbetsmarknadens parter – t.ex. nykterhetsrörelsen – kan ha en viktig funktion att fylla när det gäller de drogförebyggande insatserna på arbetsplatserna. Utskottet förutsätter att även dessa organisationer har möjlighet att aktivt medverka i det drogförebyggande arbetet på arbetsplatserna. Enligt utskottets uppfattning behövs därför inte något initiativ från riksdagens sida med anledning av motion So272 (fp) yrkande 1, vilken sålunda avstyrks.

I motion So253 av Olof Johansson m.fl. (c) yrkas att riksdagen till H 3. Bidrag till organisationer anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 10 milj.kr. förhöjt reservationsanslag om 65 015 000 kr. för utvecklade möjligheter att stimulera tillkomsten av drogfria ungdomsmiljöer (yrkande 2). Motionärerna anför bl.a. att utrymme bör skapas för okonventionella initiativ i syfte att få till stånd en bra ungdomsmiljö.

Som tidigare nämnts har regeringen beslutat att intensifiera det drogförebyggande arbetet genom en särskild aktion mot droger. Genom en prioritering av de bidrag som fördelas av socialstyrelsen och statens ungdomsråd till verksamheter som främst är inriktade på ungdomar skapas, enligt föredraganden, förutsättningar för en bättre samordning och kraftsamling av resurserna. De områden som, enligt denne, särskilt bör uppmärksammas är

arbetslivet, skolan, socialtjänsten samt fritidssektorn för bl.a. utveckling av drogfria nöjesalternativ (budgetprop. s. 160).

1988/89:SoU20

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det är angeläget att ungdomarna ges tillgång till drogfria fritidsmiljöer. Kommunerna har också ett ansvar för att skapa goda fritidsmiljöer för barn och ungdomar. Mot bakgrund härav och det arbete som nu har startats i syfte att främja goda och drogfria ungdomsmiljöer anser utskottet att det inte finns anledning för riksdagen att biträda förslaget i yrkande 2 i motion So253 (c) om en ytterligare höjning av bidraget. Motionen avstyrks således.

I motion So316 av Gunhild Bolander m.fl. (c,s,fp,m) yrkas att riksdagen beslutar att Föreningen fruktdrycker erhåller ett fast organisationsstöd via eget underkonto inom H 3 i socialdepartementets budget.

Föreningen fruktdrycker erhåller bidrag från anslaget II 3, punkten 2. Bidrag till drogförebyggande verksamhet genom organisationslivet. I budgetpropositionen föreslås som nämnts ca 7,9 milj.kr. för bidrag under punkten 2. Socialstyrelsen fördelar bidragen. Utskottet har inhämtat att föreningen under kalenderåret 1989 erhållit 205 000 kr. i organisationsstöd samt 175 000 kr. i projektbidrag.

I betänkandet SoU 1987/88:17 (s. 18) behandlades en motion (s) motsvarande den nu aktuella. Utskottet anförde att medel till drogförebyggande projekt fördelas av socialstyrelsen till främst riksorganisationer och till kommuner som i samverkan med organisationslivet genomför lokala projekt. Enligt vad utskottet inhämtat erhöll föreningen ca 300 000 kr. i organisationsstöd och dessutom stöd till olika projekt. Utskottet ansåg mot denna bakgrund inte att det fanns skäl för något riksdagens initiativ och avstyrkte sålunda motionen. Riksdagen följde utskottet.

Utskottet vidhåller sin tidigare inställning. Utskottet anser inte att det finns skäl för riksdagen att ta något initiativ i enlighet med motion So316 (c,s,fp,m). Motionen avstyrks därför.

I motion So207 av Sten Svensson m.fl. (m) yrkas att riksdagen vid behandling av proposition 1988/89:100, bil 7, anslaget II 3. Bidrag till organisationer, för budgetåret 1989/90 anvisar 70 015 000 kr., samt att den i förhållande till regeringens förslag med 15 000 000 kr. sålunda föreslagna höjningen skall tillföras fördelningsposten "bidrag till organisationer som bedriver rehabiliteringsarbete" (yrkande 4). Ideell verksamhet utgör, enligt motionärerna, ett viktigt inslag i kampen mot drogmissbruket. De alternativa behandlingsformerna, som ofta ger en bättre rehabilitering än motsvarande verksamheter i offentlig regi, bör stimuleras och uppvärderas, anser motionärerna.

I motion So227 av Gudrun Schyman (vpk) yrkas att riksdagen till organisationerna under punkt 4, för budgetåret 1989/90, anslår 2 488 000 kr. utöver vad regeringen föreslagit eller således 57 503 000 kr. för bidrag till organisationer. Det är, enligt motionären, angeläget att dessa organisationer, dvs. sammanslutningar av f.d. alkoholmissbrukare, sammanslutningar för stöd och hjälp åt narkotikamissbrukare samt organisationer som bedriver rehabiliteringsarbete, kan erhålla ett ökat och mer långsiktigt stöd, så att de verksamheter som initierats kan etableras och konsolideras.

I motion So285 av Barbro Westerholm (fp) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna behovet av ökade grundanslag till frivilligorganisationer i kampen mot narkotika. Motionären anför bl.a. att det är angeläget att organisationerna kan erhålla ett ökat, mer långsiktigt stöd samt att oberoendet bättre säkras med större länkanslag och mindre projekt-pengar.

I motion So295 av Björn Ericson m.fl. (s) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om bidrag till vissa riksorganisationer (yrkande 1). Motionärerna anför bl.a. att de statliga bidragen till organisationer som bedriver socialt gemensamhetsarbete med utsatta grupper under den senaste tioårsperioden har urholkats, samtidigt som verksamheten i flera av dessa organisationer har ökat.

I budgetpropositionen beräknas sammanlagt 14,5 milj.kr. för bidrag till sammanslutningar av f.d. alkoholmissbrukare, sammanslutningar för stöd och hjälp åt narkotikamissbrukare samt vissa organisationer som bedriver rehabiliteringsarbete inom missbruksområdet. Socialstyrelsen fördelar bidragen. I budgetpropositionen anges inte hur beloppet skall fördelas mellan de olika typerna av organisationer. För innevarande budgetår fördelades ca 3,2 milj.kr. av totalt knappt 14 milj.kr. till organisationer som bedriver rehabiliteringsarbete.

Utskottet behandlade våren 1986 i betänkandet SoU 1985/86:17 (s. 11 f.) en motion som motsvarar den nu aktuella So207 och instämde då i åsikten att den ideellt bedrivna verksamheten utgör en viktig del i kampen mot missbruk samt att det var känt för utskottet att många organisationer bedriver ett samhällsnyttigt socialt rehabiliteringsarbete med goda resultat. Utskottet erinrade om att förutom de bidrag som utgår från förevarande anslag kan de enskilda medel för utvecklings- och försöksverksamhet som fördelas från anslaget H 4 utnyttjas för utveckling av nya vård- och behandlingsmetoder för missbrukare. Kommunerna kan dessutom använda kommunbidragsdelen av statsbidraget till missbrukarvård till att köpa tjänster av enskilda organisationer. Utskottet konstaterade i övrigt att det inte fanns ekonomiskt utrymme för ytterligare ekonomiskt stöd till organisationer som bedriver rehabiliteringsarbete.

Utskottet gjorde våren 1987 samma bedömning och avstyrkte den då aktuella motionen.

I betänkandet SoU 1987/88:17 (s. 18 f.) uttalade utskottet våren 1988 vid behandlingen av en motion (m) med likartat innehåll, att den frivilliga institutionssektorn under 1970- och 1980-talen har expanderat kraftigt, och att det framför allt är den enskilt drivna vården som svarat för tillväxten. Närmare 75 % av behandlingshemsplatserna finns på hem som drivs av stiftelser eller enskilda.

Det anfördes vidare att utskottet inte hade ändrat sin uppfattning att den ideellt bedrivna verksamheten utgör en viktig del i kampen mot missbruk. Ökningen av platsantalet på behandlingshem och andra institutioner har också huvudsakligen skett genom att den enskilt drivna vården har expanderat. Detta har, uttalade utskottet, möjliggjorts genom det ekonomiska stöd till organisationerna som utgår, samt genom att kommunerna köper platser på enskilda behandlingshem.

Utskottet gjorde bedömningen att det då inte fanns utrymme för ytterligare stöd till organisationer som bedriver rehabiliteringsarbete.

Utskottet gör nu följande bedömning.

Utskottet vidhåller sin uppfattning att de ideella organisationerna utgör en viktig resurs i kampen mot missbruk. Dessa utför, enligt utskottets mening, ett angeläget socialt arbete när det gäller vården och rehabiliteringen av missbrukare. Såsom utskottet tidigare påpekat har den enskilt drivna vården expanderat kraftigt. Trots att de enskilda, ideella organisationerna sålunda har utökat sin verksamhet, har någon motsvarande ökning av anslagen till organisationerna inte ägt rum. Utskottet anser därför att anslaget till de ideella organisationer som bedriver ett socialt rehabiliteringsarbete bör ökas. Vad utskottet nu anfört bör ges regeringen till känna med anledning av motionerna So207 (m) yrkande 4, So227 (vpk), So285 (fp) och So295 (s) yrkande 1.

I motion So292 av Lars Werner m.fl. (vpk) yrkas att riksdagen till H 3. Bidrag till organisationer för budgetåret 1989/90 anslår 1 000 000 kr. utöver vad regeringen föreslagit till kvinnohus/-jourer (yrkande 2). Motionärerna anför att kvinnohusen behövs för "omplåstrande" verksamhet men också för att förebygga kvinnoförtryck i olika former. Ett ökat stöd till en aktiv och levande kvinnohusverksamhet är, enligt motionärerna, välmotiverat.

Utskottet har tidigare i detta betänkande behandlat ett motionsyrkande om stöd till kvinnojourer (s.). Med hänvisning till vad utskottet uttalade i det sammanhanget avstyrker utskottet motion So292 (vpk) yrkande 2.

Utskottet tillstyrker den i propositionen föreslagna medelsanvisningen till Bidrag till organisationer.

Prostitution

I motion So234 av Margareta Persson m.fl. (s) yrkas att riksdagen hos regeringen begär att sociala insatser för de prostituerade intensifieras. Kvinnor som är prostituerade behöver, enligt motionärerna, hjälp på olika sätt för att komma ur den livssituation de befinner sig i. De sociala insatserna måste därför intensifieras. Under de senaste åren har risken för HIV-smitta ytterligare understrukit behovet av att kvinnorna får hjälp, anför motionärerna.

Justitieukskottet beredde våren 1983 socialutskottet tillfälle att yttra sig över ett antal motioner som rörde vissa frågor om prostitution. I socialutskottets yttrande (SoU 1987/88:3y) finns en redogörelse för prostitutionen i Sverige som grundar sig på uppgifter i prostitutionsutredningens betänkande SOU 1981:71, Prostitutionen i Sverige samt uppgifter som framkommit vid en av utskottet anordnad hearing i ämnet. Bl. a. beskrivs det s.k. Malmö-projektet, vilket var en social verksamhet bland Malmös prostituerade som bedrevs i projektform under åren 1977–1980. Projektet innebar dels socialt/kurativt arbete i delvis okonventionella former, dels sociologisk forskning i anslutning till fältarbetet. Projektet genomfördes med stöd av statliga bidrag.

Gatuprostitution förekommer i Stockholm, Göteborg, Malmö och Norrköping. I dessa städer finns inom socialtjänsten prostitutionsgrupper, som bedriver uppsökande verksamhet bland de prostituerade kvinnorna. Antalet gatuprostituerade kvinnor bedömdes i Stockholm vara 500–600, i Göteborg omkring 500, i Malmö ca 250 och i Norrköping 75–100.

I utskottets betänkande SoU 1986/87:22 (s. 27 f.) behandlades motioner (s och vpk) som gällde sociala åtgärder mot prostitution. Utskottet anförde bl.a. att det enligt socialtjänstlagen åligger kommunen att ansvara för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp de behöver. I detta ligger, framhöll utskottet, att socialtjänsten genom sociala insatser skall förebygga att kvinnor drivs till prostitution och hjälpa dem som är prostituerade att komma ur sin situation. Utskottet konstaterade att sådan verksamhet också bedrivs i de städer där gatuprostitution förekommer, samt att verksamheten fått eller kommer att få statligt stöd för utvecklingsarbete. Genom socialstyrelsen bedrivs, anförde utskottet, ett allmänt forsknings- och utvecklingsarbete för att förebygga prostitution. Enligt utskottets mening fanns det därför inte behov av något uttalande från riksdagen. Motionerna avstyrktes. Riksdagen följde utskottet.

I socialutskottets ovan nämnda yttrande till justitieutskottet (SoU 1987/88:3y) anfördes bl.a. att en väl fungerande social verksamhet bland de prostituerade har visat sig ge tämligen goda resultat när det gäller att få icke missbrukande kvinnor att upphöra med prostitution. Utskottet noterade i denna del att särskilda prostitutionsgrupper skapats inom socialförvaltningen i fyra kommuner. En verksamhet av den typ som dessa grupper bedriver med aktivt uppsökande av de prostituerade kvinnorna i deras miljöer, då man försöker motivera kvinnan att lämna verksamheten, följt av erbjudanden om hjälp i olika former för att skapa en annorlunda tillvaro, var, enligt utskottets mening, oundgängligen nödvändig för att hjälpa de kvinnor som redan finns i prostitutionen. Också då det gäller missbrukande prostituerade kan sociala insatser ge goda effekter. Insatserna måste emellertid i första hand inriktas på att bryta missbruket. Utskottet konstaterade att en omfattande verksamhet med sådan inriktning bedrivs bland de prostituerade, delvis med stöd av medel som har anslagits för bekämpningen av aids. Det är viktigt, menade utskottet, att en aktivt uppsökande verksamhet också riktar sig till de män som söker sig till prostituerade.

Utskottet uttalade vidare bl.a. följande.

Det åvilar visserligen kommunerna att genom sin socialtjänst svara för att alla som vistas där får det stöd och den hjälp de behöver. Utskottet anser det emellertid angeläget att stimulera till uppbyggnaden av en kontinuerlig prostitutionsförebyggande verksamhet, t.ex. genom bidrag till utvecklingsarbete på området. Regeringen bör överväga möjligheterna att stödja uppbyggnaden av en sådan verksamhet. Detta bör ges regeringen till känna.

Justitieutskottet (JuU 1987/88:12 s. 15) anslöt sig till socialutskottets förslag att socialtjänsten bör stimuleras att bygga upp en kontinuerlig prostitutionsförebyggande verksamhet och att detta kan ske genom bidrag till utvecklingsarbete på området eller på annat sätt. Utskottet framhöll vidare att regeringen borde överväga möjligheterna att stödja en sådan verksamhet. Detta gavs regeringen till känna.

Utskottet har inhämtat att medel från anslaget A 5. Insatser mot aids har använts för att förstärka insatserna mot prostitution. Dels har medel från det s.k. storstadsbidraget använts för att motverka prostitution, dels har socialdepartementet gett stöd till ett par projekt på området samt till ett antal institutioner som är inriktade på vård av prostituerade missbrukare.

Utskottet gör nu följande bedömning.

Utskottet instämmer i motionärernas uppfattning att de sociala insatserna för prostituerade kvinnor bör förstärkas. Utskottet vidhåller sin inställning att det får anses angeläget att stimulera uppbyggnaden av den prostitutionsförebyggande verksamheten. Utskottet förutsätter att regeringen tar erforderliga initiativ i denna fråga och anser därför inte att det för närvarande finns skäl för riksdagen att vidta någon åtgärd med anledning av motion So234 (s). Motionen avstyrks följaktligen.

Åtgärder mot spelberoende

I *motion So201 av Karin Israelsson (c)* yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag till vård och skuldsanering av spelberoende och i *motion So264* av samma motionär yrkas dels att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att en utredning skall tillsättas som beaktar hela spelmarknaden med tanke på de sociala konsekvenser den medför (*yrkande 1*), dels att spelbolagen aktivt bör arbeta för att begränsa reklam för spel och dobbel samt att en länkrörelse stöds genom anslag från spelverksamheten (*yrkande 2*).

I betänkandet SoU 1987/88:17 (s. 32) behandlades en motion (c) om åtgärder för att förebygga spelberoende. Delegationen för social forskning (DSF) hade, enligt vad utskottet erfarit, tagit initiativ till en förberedande undersökning av omfattningen av sådant spelberoende som behandlades i motionen. Utskottet anförde att behandling av personer med spelberoende för närvarande sker vid ett behandlingshem för missbrukare. Utskottet delade motionärens oro inför de problem som ett omfattande spelberoende kan medföra, såväl för den enskilde som för hans närstående. Utskottet konstaterade samtidigt att en undersökning för att klargöra omfattningen av problemet påbörjats. Enligt utskottets mening borde resultatet av studien avvaktas, innan riksdagen hade anledning att överväga något initiativ i frågan. Utskottet avstyrkte därför motionen. Riksdagen följde utskottet.

Regeringen beslutade den 15 september 1988 direktiv (dir. 1988:52) för en särskild utredare med uppdrag att utreda vissa konkursrättsliga frågor. Utredaren skall bl.a. utreda frågan om skuldsanering. Institutet skuldsanering, som redan nu finns i många länder, skall göra det möjligt för fysiska personer att under vissa bestämda förutsättningar bli av med sina skulder eller en del av dem. Skuldsaneringen tillgodoser, enligt direktiven, det från social synpunkt välmotiverade intresset av att en person, som vill men inte till fullo förmår att göra rätt för sig, i ömmande fall skall kunna befrias från sina skulder helt eller delvis. Utredaren bör lägga fram förslag till en ändamålsenlig reglering av ett sådant institut.

Utredningen beräknas avsluta sitt arbete under år 1990.

Utskottet har inhämtat att DSF i maj 1989 kommer att behandla två ansökningar om forskningsprojekt på området. Det ena projektet gäller en kartläggning av omfattningen av spelberoendet och det andra avser behandling av enskilda med sådant beroende.

Utskottet vidhåller sin inställning att det spelberoende som vissa människor råkat in i inger oro. Konsekvenserna av ett beroende kan vara förödande, inte minst för spelaren och hans nära anhöriga. Utskottet noterar att frågan om skuldsanering är under utredning. Ett par forskningsprojekt som behandlar dessa problem har på senare tid aktualiserats. Utskottet utgår vidare från att regeringen följer utvecklingen på området och vidtar erforderliga åtgärder. Med hänsyn härtill anser utskottet att riksdagen inte har anledning att ta något initiativ i frågan. Motionerna So201 (c) och So264 (c) yrkandena 1 och 2 avstyrks.

Medelsanvisningen i övrigt

Utskottet tillstyrker de i propositionen föreslagna medelsanvisningarna till Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN, samt Utvecklings- och försöksverksamhet, som inte mött någon erinran i form av motioner.

Hemställen

Utskottet hemställer

Bidrag till missbrukarvård m.m.

1. beträffande *förhandlingarna om ett nytt statsbidragssystem m.m.* att riksdagen avslår motion 1988/89:So272 yrkande 3 och motion 1988/89:So295 yrkande 2,

2. beträffande *insatser för tidig upptäckt av alkoholproblem* att riksdagen avslår motion 1988/89:So272 yrkande 2,

3. beträffande *uttalande om stöd till kvinnojourernas verksamhet* att riksdagen avslår motion 1988/89:So302 yrkande 2,

4. beträffande *medelsanvisningen till Bidrag till missbrukarvård m.m.*

att riksdagen till *Bidrag till missbrukarvård m.m.* för budgetåret 1989/90 anvisar ett förslagsanslag på 860 000 000 kr.,

5. beträffande *utvärdering av kvinnojourernas verksamhet* att riksdagen med anledning av motion 1988/89:So302 yrkande 3 och motion 1988/89:So292 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

Bidrag till organisationer

6. beträffande *uttalanden om stöd till drogförebyggande arbete genom folkrörelserna*

att riksdagen avslår motion 1988/89:So217 yrkande 2 och motion 1988/89:So272 yrkande 4,

7. beträffande *drogförebyggande insatser på arbetsplatserna* att riksdagen avslår motion 1988/89:So272 yrkande 1,

8. beträffande *beräkning av medel för tillskapande av drogfria ungdomsmiljöer*

att riksdagen avslår motion 1988/89:So253 yrkande 2 i motsvarande del,

9. beträffande *uttalande om särskild anslagspost för Föreningen fruktdrycker*

att riksdagen avslår motion 1988/89:So316,

10. beträffande *beräkning av medel för Bidrag till sammanslutningar av f.d. alkoholmissbrukare, sammanslutningar för stöd och hjälp åt narkotikamissbrukare samt organisationer som bedriver rehabiliteringsarbete*

att riksdagen med anledning av motion 1988/89:So207 yrkande 4, motion 1988/89:So227, motion 1988/89:So285 och motion 1988/89:So295 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

11. beträffande *beräkning av medel för ny anslagspost till kvinnohus/kvinnjourer*

att riksdagen avslår motion 1988/89:So292 yrkande 2 i motsvarande del,

12. beträffande *medelsanvisningen till Bidrag till organisationer*

att riksdagen med bifall till proposition 1988/89:100 och med avslag på motion 1988/89:So253 yrkande 2 och motion 1988/89:So292 yrkande 2. båda motioner i motsvarande del, till *Bidrag till organisationer* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 55 015 000 kr.,

Prostitution

13. beträffande *prostitution*

att riksdagen avslår motion 1988/89:So234,

Spelberoende

14. beträffande *spelberoende*

att riksdagen avslår motion 1988/89:So201 och motion 1988/89:So264 yrkandena 1 och 2.

Övrig medelsanvisning

15. beträffande *medelsanvisningen till Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN*

att riksdagen till *Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 7 814 000 kr.,

16. beträffande *medelsanvisningen till Utvecklings- och försöksverksamhet*

att riksdagen till *Utvecklings- och försöksverksamhet* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 32 276 000 kr.

Stockholm den 4 april 1989

På socialutskottets vägnar

Daniel Tarschys

Närvarande: Daniel Tarschys (fp), Bo Holmberg (s), Anita Persson (s), Sten Svensson (m), Aina Westin (s), Ulla Tillander (c), Ingrid Andersson (s), Per Stenmarck (m), Johnny Ahlqvist (s), Rinaldo Karlsson (s), Ingrid Hemmingsson (m), Gudrun Schyman (vpk), Anita Stenberg (mp), Jan Andersson (s), Sinikka Bohlin (s), Barbro Westerholm (fp) och Roland Larsson (c).

Reservationer

1. Uttalanden om stöd till drogförebyggande arbete genom folkrörelserna (mom. 6)

Anita Stenberg (mp) anser

dels att det avsnitt i betänkandet på s. 9 som börjar med "Som framgått ovan" och slutar med "avstyrks följaktligen." bort ha följande lydelse:

I budgetpropositionen föreslås att bidraget till drogförebyggande verksamhet genom organisationslivet minskas med 210 000 kr. Utskottet anser att denna verksamhet i stället bör förstärkas. Detta bör riksdagen med anledning av motionerna So217.(mp) yrkande 2 och So272 (fp) yrkande 4 ge regeringen till känna.

dels att utskottet under mom. 6 bort hemställa

6. beträffande *uttalanden om stöd till drogförebyggande arbete genom folkrörelserna*

att riksdagen med anledning av motion 1988/89:So217 yrkande 2 och motion 1988/89:So272 (fp) yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

2. Beräkning av medel för tillskapande av drogfria ungdomsmiljöer (mom. 8)

Ulla Tillander och Roland Larsson (båda c) anser

dels att det avsnitt i betänkandet på s. 10 som börjar med "Utskottet delar" och slutar med "avstyrks således." bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det är angeläget att ungdomarna ges tillgång till drogfria fritidsmiljöer, inte minst i syfte att höja åldern för ungdomarnas alkoholdebut. Nykterhetsrörelser och övriga folkrörelser spelar enligt utskottets uppfattning en viktig roll i detta sammanhang. Samhället måste genom ett ökat stöd till de organisationer som är beredda att satsa på positiva och okonventionella alternativ i detta hänseende öka förutsättningarna för tillskapandet av bra och drogfria ungdomsmiljöer. Utskottet tillstyrker därför förslaget i motion So253 (c) yrkande 2 och anser att anslaget H 3. Bidrag till organisationer i detta syfte skall räknas upp med ytterligare 10 milj.kr.

dels att utskottet under mom. 8 bort hemställa

1988/89:SoU20

8. beträffande *beräkning av medel för tillskapande av drogfria ungdomsmiljöer*

att riksdagen med bifall till motion 1988/89:So253 yrkande 2 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

3. Uttalande om särskild anslagspost för Föreningen fruktdrycker (mom. 9)

Ulla Tillander (c), Anita Stenberg (mp) och Roland Larsson (c) anser

dels att det avsnitt i betänkandet på s. 10 som börjar med "Utskottet vidhåller" och slutar med "avstyrks därför." bort ha följande lydelse:

Utskottet noterar att organisationsstödet till Föreningen fruktdrycker för 1989 kommit att minska med närmare 30 % jämfört med föregående år. Utskottet anser i likhet med motionärerna att det i ett långsiktigt perspektiv är det kontinuerliga, vardagliga arbetet i en organisation som ger bäst resultat. Visserligen har bidrag till projekt ett stort värde för organisationen men det måste också finnas resurser för det ordinarie arbetet. Föreningen fruktdrycker bör därför enligt utskottets mening erhålla ett fast organisationsstöd genom en särskild anslagspost under H 3. Bidrag till organisationer. Detta bör riksdagen med anledning av motion So316 (c,s,fp,m) ge regeringen till känna.

dels att utskottet under mom. 9 bort hemställa

9. beträffande *uttalande om särskild anslagspost för Föreningen fruktdrycker*

att riksdagen med anledning av motion 1988/89:So316 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

4. Beräkning av medel för Bidrag till sammanslutningar av f.d. alkoholmissbrukare, sammanslutningar för stöd och hjälp åt narkotikamissbrukare samt organisationer som bedriver rehabiliteringsarbete (mom. 10)

Bo Holmberg, Anita Persson, Aina Westin, Ingrid Andersson, Johnny Ahlqvist, Rinaldo Karlsson, Jan Andersson och Sinikka Bohlin (alla s) anser

dels att det avsnitt i betänkandet på s. 12 som börjar med "Utskottet vidhåller" och slutar med "(s) yrkande 1." bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att de ideella organisationerna är en viktig resurs i kampen mot drogmisbruket. Även i övrigt vidhåller utskottet sin tidigare uppfattning i denna fråga. Mot bakgrund härav och då det, enligt utskottets mening, för närvarande inte finns utrymme för ytterligare ekonomiskt stöd till dessa organisationer avstyrker utskottet motionerna So207 (m) yrkande 4, So227 (vpk), So285 (fp) och So295 (s) yrkande 1.

dels att utskottet under mom. 10 bort hemställa

10. beträffande *Beräkning av medel för Bidrag till sammanslutningar av f.d. alkoholmissbrukare, sammanslutningar för stöd och*

hjälp åt narkotikamissbrukare samt organisationer som bedriver rehabiliteringsarbete 1988/89:SoU20

att riksdagen avslår motion 1988/89:So207 yrkande 4, motion 1988/89:So227, motion 1988/89:So285 och motion 1988/89:So295 yrkande 1,

5. Beräkning av medel för ny anslagspost till kvinnohus/kvinnjourer (mom. 11)

Gudrun Schyman (vpk) och Anita Stenberg (mp) anser

dels att det avsnitt i betänkandet på s. 12 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "(vpk) yrkande 2." bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med motionärerna att det finns skäl för ett ökat statligt stöd till kvinnojourerna. Detta bör ges i form av ett organisationsbidrag såsom också socialstyrelsen förespråkade. Utskottet tillstyrker därför förslaget att kvinnohusen/kvinnjourerna genom en egen anslagspost under H 3. Bidrag till organisationer tillförs en milj. kr. Vad utskottet nu anfört bör riksdagen med anledning av motion So292 (vpk) yrkande 2 ge regeringen till känna.

dels att utskottet under mom. 11 bort hemställa

11. beträffande *beräkning av medel för ny anslagspost till kvinnohus/kvinnjourer*

att riksdagen med anledning av motion 1988/89:So292 yrkande 2 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

6. Medelsanvisningen till Bidrag till organisationer (mom. 12)

Ulla Tillander och Roland Larsson (båda c) anser

Under förutsättning av bifall till reservation nr 2

dels att det avsnitt i betänkandet på s. 12 som börjar med "Utskottet tillstyrker" och slutar med "till organisationer." bort ha följande lydelse:

Till följd av vad utskottet ovan förordat beträffande anslaget H 3. Bidrag till organisationer bör riksdagen till anslaget utöver vad regeringen föreslagit anvisa 10 milj.kr.

dels att utskottet under mom. 12 bort hemställa

12. beträffande *medelsanvisningen till Bidrag till organisationer*

att riksdagen med bifall till motion 1988/89:So253 yrkande 2 i motsvarande del, med anledning av proposition 1988/89:100 och med avslag på motion 1988/89:So292 yrkande 2 i motsvarande del till *Bidrag till organisationer* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 65 015 000 kr.,

7. Medelsanvisningen till Bidrag till organisationer (mom. 12)

1988/89:SoU20

Gudrun Schyman (vpk) och Anita Stenberg (mp) anser

Under förutsättning av bifall till reservation nr 5

dels att det avsnitt i betänkandet på s. 12 som börjar med "Utskottet tillstyrker" slutar med "till organisationer." bort ha följande lydelse

Till följd av vad utskottet ovan förordat beträffande ny anslagspost till kvinnohus/kvinnjourer bör riksdagen till anslaget H 3. Bidrag till organisationer utöver vad regeringen föreslagit anvisa 1 milj. kr.

dels att utskottet under mom. 12 bort hemställa

12. beträffande *medelsanvisningen till Bidrag till organisationer* att riksdagen med bifall till motion 1988/89:So292 yrkande 2 i motsvarande del, med anledning av proposition 1988/89:100 och med avslag på motion 1988/89:So253 yrkande 2 i motsvarande del till *Bidrag till organisationer* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 56 015 000 kr..

8. Prostitution (mom. 13)

Gudrun Schyman (vpk) anser

dels att det avsnitt i betänkandet på s. 14 som börjar med "Utskottet instämmer" och slutar med "avstyrks följaktligen." bort ha följande lydelse:

Utskottet vidhåller sin tidigare inställning att det får anses angeläget att stimulera uppbyggnaden av den prostitutionsförebyggande verksamheten. Förra våren uttalade riksdagen att regeringen borde överväga möjligheterna att stödja en sådan verksamhet. Utskottet förutsätter nu att regeringen snarast tar erforderliga initiativ i denna fråga. Detta bör riksdagen med anledning av motion So234 (s) ge regeringen till känna.

dels att utskottet under mom. 13 bort hemställa

13. beträffande *prostitution* att riksdagen med anledning av motion 1988/89:So234 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Proposition 1988/89:100 bil. 7	1
Motioner	2
Utskottet	3
Bidrag till missbrukarvård	3
Bidrag till organisationer	8
Prostitution	12
Åtgärder mot spelberoende	14
Medelsanvisningen i övrigt	15
Hemställan	15
Reservationer	17

1. The first part of the document discusses the importance of maintaining accurate records of all transactions and activities. It emphasizes that this is crucial for ensuring transparency and accountability in the organization's operations.

2. The second part outlines the various methods and tools used to collect and analyze data. This includes both traditional manual processes and modern digital technologies, highlighting the benefits of automation and data-driven decision-making.

3. The third part focuses on the challenges faced in data management, such as data quality, security, and integration. It provides strategies to address these challenges and ensure the reliability and integrity of the information used.

4. The final part discusses the future of data management, including emerging trends like artificial intelligence and big data. It suggests ways to leverage these technologies to gain deeper insights and improve organizational performance.